

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 90/2025-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach**, Komenského 68/73, Košice, zastúpenej Sýkora – advokátska kancelária, s.r.o., Murgašova 3, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 3Up/638/2024 z 27. novembra 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 3Up/638/2024 z 27. novembra 2024 **b o l i p o r u š e n é** základné práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 3Up/638/2024 z 27. novembra 2024 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Banská Bystrica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **949,17 eur** a tieto zaplatiť jej advokátovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením o výške náhrady trov konania podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

II.

2. Siedmi žalobcovia, každý v čiastke zodpovedajúcej veľkosti svojho spoluvlastníckeho podielu, sa proti sťažovateľke domáhali zaplataenia bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemku. Platobným rozkazom okresný súd sťažovateľke uložil zaplatiť samostatne, tým istým advokátom zastúpeným žalobcom, rôzne čiastky istiny od 147,66 po 789,37 eur, spolu 3 597,68 eur. Sťažovateľke bolo uložené nahradiť žalobcom trovy právneho zastúpenia 1 937,70 eur.

3. Proti výroku o náhrade trov konania podala sťažovateľka sťažnosť, keďže súd nemal vychádzať z tarifnej hodnoty 3 597,68 eur (súčet všetkých uplatnených nárokov), ale pri každom žalobcovi mala byť tarifnou hodnotou ním uplatnená čiastka istiny. Podľa sťažovateľky mal súd namiesto nesprávne aplikovaného § 13 ods. 2 vyhlášky o spoločných úkonoch pri zastupovaní viacerých osôb aplikovať § 13 ods. 3 vyhlášky o spojení vecí. Základná sadzba tarifnej odmeny (ďalej len „ZSTO“) by nebola nesprávnych 524,52 eur, ale správnych 116,74 eur vypočítaných ako súčet ZSTO z 789,37 eur (vec s najvyššou tarifnou hodnotou), čo je 51,45 eur, a jednej tretiny súčtu ZSTO z ostatných šiestich nárokov, čo je 65,29 eur.

4. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením okresný súd sťažnosť sťažovateľky zamietol. Súhlasil s odmenou 524,52 eur za úkon právnej služby. Uviedol, že sťažovateľka si mylí subjektívnu kumuláciu podľa § 13 ods. 2 vyhlášky s objektívnou kumuláciou podľa § 13 ods. 3 vyhlášky. Keďže žalovalo sedem žalobcov, zastúpených jedným advokátom, išlo o pluralitu subjektov, a nie o pluralitu nárokov.

III.

5. Sťažovateľka namieta nedostatočné odôvodnenie namietaného uznesenia, keď súd len stroho konštatoval, že nejde o objektívnu, ale subjektívnu kumuláciu. Podľa sťažovateľky súd nezohľadnil, že každý žalobca žaloval podľa veľkosti svojho spoluvlastníckeho podielu len časť istiny, ktorú súd určil ako tarifnú hodnotu veci, z ktorej vypočítal ZSTO. Poukazuje na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 171/2023, podľa ktorého treba pri náhrade trov konania prihliadať aj na to, že žalobcovia sú spoluvlastníci s rozdielnou výškou spoluvlastníckych podielov. Sťažovateľka namieta nesprávnu aplikáciu § 13 ods. 2 vyhlášky namiesto aplikácie § 13 ods. 3 vyhlášky. Prípadne mal súd aplikovať obe ustanovenia. V tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/15/2011 a 5MCdo/2/2011.

6. Okresný súd považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. O objektívnu kumuláciu by išlo, ak by sa spojilo viacero nárokov s rozdielnym základom. Prihliadol aj na osobitnú úpravu upomínacieho konania, ktorá vylučuje spojenie viacerých samostatných návrhov na vydanie platobného rozkazu. Ak by aj pripustil aplikáciu kombinácie § 13 ods. 2 a 3 vyhlášky, tak by najprv podľa § 13 ods. 3 vyhlášky vypočítal ZSTO, na ktorú by aplikoval § 13 ods. 2 vyhlášky. Tak by bola odmena za jeden úkon 466,96 eur. Poukázal na to, že ak by si žalobcovia samostatnými návrhmi uplatnili nároky, tak by celková výška trov právneho zastúpenia bola 2,6-násobne vyššia ako v jednom konaní podľa sťažovateľkou navrhovaného spôsobu výpočtu.

7. Zúčastnené osoby považujú ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. Sú toho názoru, že § 13 ods. 3 vyhlášky možno aplikovať, len ak o spojení vecí rozhodne súd. Ak by sa aplikoval § 13 ods. 3 vyhlášky, stratil by opodstatnenie § 13 ods. 2 vyhlášky. Ak by aj pripustili aplikáciu kombinácie oboch ustanovení, tak najprv treba aplikovať § 13 ods. 2 a následne § 13 ods. 3. ZSTO sa

pri každom žalobcami uplatnenom nároku vypočíta ako súčet nezníženej ZSTO vypočítanej z tej-ktorej istiny a šesťnásobku jej polovice. Potom sa k takto vypočítanej najvyššej ZSTO pripočíta jedna tretina súčtu zvyšných šiestich ZSTO. Tak by bola odmena za jeden úkon 466,96 eur.

IV.

8. Rozhodnutie súdov o náhrade trov konania môže neprípustne zasiahnuť do základných práv, a preto podlieha prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu (II. ÚS 171/2023, IV. ÚS 19/2025). Na rozhodovanie súdov o výške náhrady trov konania sú primerane kladené požiadavky vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to predovšetkým to, že takéto rozhodnutia musia mať zákonný podklad a nemôžu byť prejavom arbitrárneho prístupu. Právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by tieto závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať len v prípade, ak by sa tieto natoľko odchýlili od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne popreli ich účel a význam (III. ÚS 264/05). Rozhodovacia činnosť ústavného súdu zdôrazňuje zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže problematika trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémneho zásahu do základného práva (IV. ÚS 40/2011).

9. Uznesenie okresného súdu je zjavne mylné, keďže okresný súd pri výpočte ZSTO vychádzal zo súčtu všetkých žalobcami uplatnených čiastkových nárokov (3 597,68 eur), hoci najvyššiu čiastku si uplatnil žalobca 1 (789,37 eur). Na túto námietku sťažovateľky, ktorá vyplýva zo sťažnosti, v ktorej sťažovateľka uviedla, že pri žalobcovi 1 má byť ZSTO určená zo 789,37 eur na 51,45 eur, okresný súd nereagoval, keďže celú svoju argumentáciu koncentroval na z pohľadu celkovej výšky ZSTO (149,39 eur alebo 116,74 eur) sekundárnu otázku aplikácie § 13 ods. 2 alebo ods. 3 vyhlášky. Okresný súd však vo veci zjavne mylne aplikoval § 13 ods. 2 vyhlášky, keďže základnú sadzbu tarifnej hodnoty pri žalobcovi 1 nemal určiť zo súčtu všetkých siedmich uplatnených nárokov (3 597,68 eur) na 131,13 eur, ale len z nároku žalobcu 1 (789,37 eur) na podstatne nižšiu čiastku 51,45 eur.

10. Pri správnej aplikácii § 13 ods. 2 vyhlášky by sa najprv z každého nároku vypočítala ZSTO. Pri žalobcoch 1 a 2 by to bolo po 51,45 eur, žalobcovi 3 28,22 eur, žalobcoch 4 a 5 po 38,18 eur, žalobcovi 6 16,60 eur a žalobcovi 7 23,24 eur. Následne malo byť aplikované zníženie ZSTO u každého zo žalobcov okrem žalobcu 1 o 50 %. ZSTO by tak pri žalobcovi 1 bola 51,45 eur, žalobcovi 2 25,73 eur, žalobcovi 3 14,11 eur, žalobcoch 4 a 5 po 19,09 eur, žalobcovi 6 8,30 eur a žalobcovi 7 11,62 eur. Výsledná ZSTO podľa § 13 ods. 2 vyhlášky by tak bola 149,39 eur, a nie zjavne nesprávnych 524,52 eur. Už toto zistenie postačuje na záver, že okresný súd zjavne mylne aplikoval ustanovenia vyhlášky, keď ZSTO vypočítal z tarifnej hodnoty, ktorá bola nesprávne určená súčtom nárokov všetkých žalobcov. Tým došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto bolo ústavnej sťažnosti podľa

čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovené s tým, že uznesenie okresného súdu sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

11. Druhou otázkou nastolenou ústavnou sťažnosťou je to, či okresný súd vôbec správne aplikoval § 13 ods. 2 vyhlášky, hoci podľa sťažovateľky mal aplikovať pre ňu výhodnejší § 13 ods. 3 vyhlášky, podľa ktorého by výsledná ZSTO predstavovala nie 149,39 eur, ale len 116,74 eur. O podobných ústavných sťažnostiach sťažovateľky ústavný súd už rozhodoval. Uznesením sp. zn. II. ÚS 145/2025 ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú pre bagateľný rozdiel 250 eur medzi žalobcom priznanými trovami podľa § 13 ods. 2 vyhlášky na strane jednej a podľa sťažovateľky správnymi trovami podľa § 13 ods. 3 vyhlášky na strane druhej. Nálezom sp. zn. IV. ÚS 19/2025 bolo vyslovené porušenie základného práva v dôsledku obdobného pochybenia súdu ako pri tejto ústavnej sťažnosti. Ústavný súd porušenie základného práva identifikoval v tom, že súd pri určení ZSTO neprihliadol obdobne ako v tejto veci na to, že každý zo žalobcov žaloval inú čiastku, no k aplikácii § 13 ods. 2 a 3 vyhlášky uviedol, že „súd sa nedostatočne vysporiadal so sťažnostnou námietkou sťažovateľky, čím definitívne vylúčil možnú aplikáciu § 13 ods. 3 vyhlášky, ktorého aplikácia by špecifiká prejednávanej veci zohľadňovala“.

12. S týmto záverom možno súhlasiť. Vo veci sťažovateľky si sedem žalobcov v jednom konaní uplatnilo sedem nárokov, a to aj napriek tomu, že im možno len hospodárnosť ich prístupu zabránila v tom, aby si tieto nároky uplatnili samostatnými žalobami. Tým došlo k spojeniu siedmich vecí do jedného konania, a to pri zastúpení žalobcov jedným advokátom. K tomu treba uviesť, že obe ustanovenia (§ 13 ods. 2 a 3 vyhlášky) sa vzťahujú na situáciu, keď v jednom konaní zastupuje jeden advokát. Ustanovenie § 13 ods. 2 vyhlášky sa vzťahuje na situáciu, ak advokát zastupuje viaceré osoby v jednej veci. V civilnom spore ide o prípady, kde je iba jeden predmet konania, ale viacero žalobcov alebo žalovaných (určenie vlastníckeho práva, neplatnosť dražby a rôzne iné prípady nerozlučných spoločentiev). Ustanovenie § 13 ods. 3 vyhlášky sa zase vzťahuje na situácie, ak advokát zastupuje vo viacerých veciach bez ohľadu na to, či zastupuje jednu alebo viac osôb. Ak ide o spojenie viacerých samostatných vecí niekoľkých žalobcov, preto treba aplikovať § 13 ods. 3 vyhlášky. V oboch prípadoch je bez právneho významu, či k spojeniu došlo na základe rozhodnutia súdu, alebo spojením uplatnenia viacerých nárokov v jednej žalobe.

13. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľky odôvodňuje, aby jej mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátom. Ich výška bola určená podľa vyhlášky, čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 371 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 14,84 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokát sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje 949,17 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2025

Robert Šorl
predseda senátu